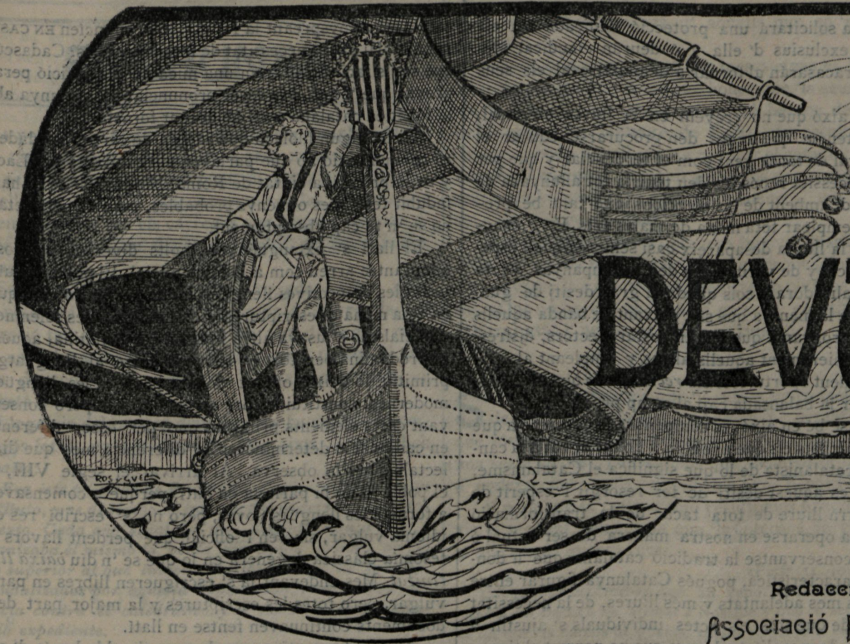




LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

Redacció y Administració:

Associació Popular Catalanista ● Escudellers Blancs, 8, 1.^{er}

ANY III.

BARCELONA 15 DE MARS DE 1905.

Núm. 51

Els desenganyats



AL malfiarse dels caràcters fàcils, impetuosos, que semblen menjarsho tot, aparentant un entusiasmisme y convicció a tota proba.

Aquestos elements son els mes perniciosos pera la evolució y desenrotlló d' una idea, l' obstacle major y mes impensat ab que s' entrebanca son triomf total.

Enlluernats per fogaradas d' encenalls y sugestions per l' oratoria d' espectacle, son entusiasmisme no passa de la pell y sa convicció no ha fet trevallar pera res la inteligencia; aixis se compren que s' mantinguin fidels a una idea, mentre's fassi soroll, llueixi, puga nòrrir sa imaginació y no exigeixi sacrificis de cap mena, per petits é insignificants que sian.

Per aixó, quan l' ideal te que deixar lo camí pla y fàcil, per lo costós y de perill; quan a la placidesa dels jorns a ple sol, se succeixen els ayguats y calamarsades, y els defensors de la causa tenen qu' esmersar llurs foras y facultats contra de mil enemics, y experimentar, en transició, l' amargantó del fel y las punxadas dels esbarzers, es allavors; quan els que no senten la grandesa del ideal, per que a n' ell no li han dedicat l' inteligencia y voluntat, defalleixen, perden las foras, y s' deturan o tornan enrera, desenganyats de la potencia y virtualitat de sas ideas, que sols amb apařença han defensadas.

Cobarts devant lo perill, febles en la lluyta, desencoratjats en las contrarietats, enervadas llurs foras per un miserable egoisme, aquestos son los desenganyats de totas las ideas, incapassos de ferne florir cap.

Aquestos son, els entusiastas d' ahir, els pessimistas d' avuy, els que s' esgargamellaban cantant sempre y a tot' hora *Los Segadores*, els que creyen qu' el sol fet de beure en porró o dur barretina, volia dir bon catalá, els chauvinistas extremats, qu' en sa ignorancia y fent mal a n' a la significació del Catalanisme, al revés de lo que s' creyan, pretenian pobre gentl' que la sola condició de catalá donaba patent d' home superior, sense posar res de la seva part pera serho, com si la nacionalitat suposés talent o sabiesa. Aquestos son, els patrioters amichs dels espectacles sorollosos y de la faramalla, qu' haurían cridat *Viva España con honra* y entonant a ple pulmó la *Marcha de Cádiz* si la ocasió s' hi prestés, com molts de segú havian fet en los temps del espanyolisme rabios, els que ab exaltació estúpida abominaban de las grans obras del poble castellá, com si l' *Quijote*, gloria universal, y l' geni de Lope de Vega y Calderón, impedissin nostre avens y progrés y ns impossibilitessin de reclamar al Estat lo que tenim dret y que nosaltres ens hem de guanyar.

Aquestos son els que, avuy fent lo ploricó y donant la nota trista declaran que tot está pudrit, que la resistencia es inútil, que Catalunya no te salvació, y que s' en tornan a casa, a la vida privada, ja que creuen de més sos esforços, en una paraula que se senten desenganyats.

Y de que? Interpretan la actual disgregació de foras catalanistas, com a síntomas d' aniquilament del catalanisme, voldrian mes soroll; veuen desaparèixer associacions y periódichs, y creuen en la mort de las ideas, el fracàs del catalanisme polítich, mellor dit políticayre, l' atribueixen a fracàs del catalanisme idea. Viuen del recort y anyoran quelcom.

Que anyoran? Anyoran la rebrotada dels temps en qu' Espanya perdé las colonias ultramarinas, en que l' poble semblá pendre la bandera del catalanisme com a guia de son camí de perfeccionament y regeneració; anyoran la propaganda d' allavors, en que ab meetings, aplechs, manifestacions, aparició de periódichs y entitats, semblaba qu' haviam d' assolir lo cel ab las dents, l' esbojarrament sense solta y sens profit. D' aixó es lo que aquesta gent s' anyora?

Donchs nosaltres, que nostre part de culpa tinguerem en aquell esclat, qui mes que l' altre, dihem enfront d' ells ab la fermesa que dona lo convenciment y l' autoritat de la experiencia, que justament aquella época es la mes falsa y menys profitosa pera nostres ideals, foch de palla, que com ha dit algú, s' ha apagat prest deixant sols una taca. No hi creyem ab propagandas sorollosas ni volem deixarnos arrossegar per munions inconcientas, ni qu' ens papallonegi un poble qu' ha mercadejat ab totas las ideas; qu' un dia ha arrossegat lo cotxo d' en Sagasta, com ha combatut per la República a las barricadas, que s' ha ajupit als peus dels Reys rendintlosi homenatge, com ha reclamat drets, qu' ha enarborada bandera d' extrangerisme, com ha aclamat a Catalunya; no volem ser carn d' una opinió pública analfabeta y voluble, ni esser per ella dirigit. Per aixó aborrim els esclats políticayres d' ahir pera voler per demá una acció catalanista que respongui als desitjos y esperansas de la Catalunya pensanta, qu' ha contribuít a que en el mon se conegui nostre Patria. Jamay l' impremeditació y pressas dels mes, fassi trontollar y desviar l' acció civilisadora y de perfecció del menos. Jamay els ídols de la populassa, ni ls egoismes de cap classe per poderosa qu' ella sia, puga posarse a contribuít la idea catalanista pera satisfier vanalitats y miserias, contradiant la enteresa y esperit generós que li deuen esser propis.

Ens sobren en lo Catalanisme los poders absoluts y las oligarquias de tal ó qual grupo. No volem qu' ens defineixin res. Volem exercitar nostre pensa y voluntat, lliurament, sense entrebanchs ni lligams. En l' historia del Catalanisme, se veurá que no hi tingué cap influencia l' esclat del patriotisme, donchs si per un cantó potser s' ha retrassat son camí, desviantlo aquét un xich, per

altre ha servit pera desconfiar d' aquesta mena d' esclats y pera convencernos de que ab crits no s' guanyan grans causas.

Tambe ho estem nosaltres de desenganyats, pero de lo d' ahir, en cambi esperansém y treballam ab fe y coratje.

Qu' en quedará d' aquells meetings y aplechs en que tant oradors es-devingueren en plaga, posant en ridícul a Catalunya y al catalanisme, no fent cap consensut, pero escalfant molts caps! Res.

Com res, ni las quas, de tanta associació inútil, creadas sense cap finalitat, inútils y perjudicials la major part d' ellas, sense vida de cap mena, havent de menester pera sostenirse convertirilas en mena de cassinos ó societats de ball, fentse tot menys Catalanisme, tot menys cultura, matant foras, creant divergencias, jugant a juntas, convertint a homes qu' haurian pogut esser bons pares de familia y res mes, encaciquets indís.

Donchs bé, d' aquestas foras no n' podriam esperar res, y pobres de nosaltres qu' ab elles haguessim assolit la llibertat, qu' aquesta hauria servit pera desacreditar pera sempre tot un ideal, y ensorrar a Catalunya en un estat de perdició pitjor qu' al que ns ha dut Espanya!

Per xó, preferim l' estat actual d' indecisió del Catalanisme a n' el qu' els desenganyats anyoren. Las discordias d' avuy son la herencia del moviment y esclat d' ahir.

Lo Catalanisme tornarà a continuar sa marxa interrompuda quan no n' quedi ni rastre de la organizació antiga. Per xó no volem concordias. No ns fa por la disgregació de foras catalanistas, l' antagonisme d' ideas; aixó demostra que s' discuteix, per tant se pensa.

Entretant anirém continuant la nostra tasca sense soroll, sense apassionaments, comensant pera regenerar nosaltres mateixos, aprenent tot lo qu' ens convé ique be ens falta ensenyant a n' el nostre poble, treyentlo de la ignorancia en que jau, que sols ab la instrucció y cultura se fan grans los pobles, obrint las portas a totas las corrents de cultura y progrés de tots els paissos, sian aquestos els que siguin, assimilannosla, ferla carn de la nostra cara, educar l' esperit de Catalunya, fer que las obras de nostres pensadors y sabis arribin a compenetrarse ab l' ánima nacional, predicar ab l' exemple l' amor a la llibertat y a la vritat, fent obra verament seriosa y educadora, estimulant y fent prevaldre als esperits escullits, ab laseguretat de que aixis y sols aixis hi guanyará Catalunya.

Que s' enparlará mes d' una *Atlantida*, d' un *Canigó* y d' un *Mar y Cel* que de tot esclat momentani per aparatós que sia, y qu' influirá mes una bona poesia ó quatre belles notes musicals, en la sort de nostre poble que trenta mil vots, n' estem més que segurs!

Aquets son los desenganyats que convenen.

FRANCESC P. CURÉT

Apropòsit d' un manifest

Cuant apareguin aquestes ratlles ja s' hauran realitzat les eleccions de diputats provincials i això serà causa de que perdi un bon xich de la seva oportunitat aquest article destinat a parlar de una circular recomençant la candidatura presentada per la Lliga Regionalista; mes] com en dita circular es donan algunes rahons a favor de que tothom fassi us del dret del sufragi anant a votar als candidats que mes s' acostin a las sevas ideas, hem cregut del cas a propòsit de aquelles fer algunes consideracions per defensar una vegada mes el nostre criteri respecte a n' apuest punt. Diu la circular a que fem referencia que:

«No te dret a queixarse dels mals governs ni de las trabas ni de exaccions administrativas, ni del desordre y deficiencia de las corporacions publicas el ciutadà que comensa per no cumplir ell el primer y més elemental y facil dels seus debers politichs. Els governs estan sempre a la altura dels pobles, perque 'ls bons ciutadans fan els bons governs y el mals ciutadans els govers detestables o perniciosos». Allà ahont els ciutadans regatejan el bé general del seu país una hora cada any, la hora justa que necessitan per donar el seu vot, els governs surten de una minoria de politichs y en benefici y profit d' aquesta minoria governan y administran. Allà ahont la gent no 's queda a casa, sino qu' es cuida activament de la cosa pública, els governs són governs nacionals, atents a las grans necessitats del país, celosos de la seva prosperitat, obedients als seus sentiments y a las sevas aspiracions, obrers incansables del engrandiment y de la seva forsa exterior.»

La argumentació com pot veures es brillant, mes no per això menos falsa. Suposa una separació completa entre una minoria de politichs que tot ho malmena y sols treballa en profit propi y la majoria de ciutadans de ideas y sentiments diferents dels primers, de criteri polític més sà, y capassos per tant, al intervenir en la vida pública, de portar al Estat pel camí de la mes florent grandesa.

Partint d' aquí es dol de que aquets es quedin retrats a casa seva ja que aixis s' abandona la direcció del Estat a n' aquella minoria de politichs, considera el dret del sufragi el primer y més elemental y facil dels debers politichs y anatematiza a n' els que no 'n fan us dihent que el home que no sap fer valer els seus drets es indigne de tenirne. Just es que 'l tractin com a pária si no ha sapigut portarse com a ciutadà.

Es molt difícil, fora de las ciencias anomenadas de rahonaments en que la inteligencia opera sobre conceptes abstractes, trobar aquestes separacions tant marcadas, aquets límits tant precisos que senyalan diferenciacions completament definidas; per lo general tot en el Món se presenta d' una gran complexitat que permet establir un seguit de gradacions variant d' una manera infinita. No es exacte, donchs, aquesta separació entre la colla de politichs que governa y la gent per aquestos gobernada; la falta de bon govern dels primers no es més que una conseqüència de la falta de sentit moral dels segons. Feta la lley feta la trampa es diu ja d' una manera corrent y posat a n' el cas tothom procura conseguir lo que mes li convinga o evadir tot allò que puga molestarlo sens fixarse gayre en els medis que esculleix encare que puguin perjudicar a tercera persona. Es clar que no s' en pot donar d' aquesta darrera afirmació una demostració completa, pero cada hu pot anar repassant las sevas conceixensas y per poch que 's fixi en els seus actes podrà veure si té la majoria gayre abnegació, si son els que la componen gayre cosa mes en el fons que uns egoistas, gent que posa en primer terme la seva persona ab totes las necessitats que s' ha creat y sols en darrer plé, y d' una manera confosa, n' es dels que 's creu preocuparsen, las que puguin sentir els altres, que practica de plé aquella màxima de que la caritat ben entesa comensa per un mateix y conforme ab ella tots els seus esforços s' inclinan a n' el millorament del seu benestar material y a la satisfacció de la seva vanitat inflada. De las numerosas observacions que sobre el particular poden ferse justificadament pot induhirse que no es una minoria de politichs la única que governa en profit propi; sino que la majoria de la gent si gobernés, obraria de la mateixa manera.

Y com per guanyar unas eleccions ha de contarse ab aquesta majoria, y els que surten elegits, fins suposant que s' an individuals escullits, desitjosos del bé general completament oblidats de si mateixos, suposició la major part de las vegadas equivocada, es trobaran ab

que aquella sollicitará una protecció dedicada a n' els interessos exclusius d' ella y ó deurán claudicar atenentla, ó fracasarán al tornar a demanarlosli els seus vots.

Es per això que no creyém en la llyta electoral, perqué enteném que avans deu procurarse educar el sentit moral de tanta gent com el te desviat y que per això es necessita repos, es deu tenirla tot allunyada de aquest medi ambient de las eleccions que tant be predisposa a emplear tota mena de malas arts. En l' enardiment de la llyta desapareix casi sempre aquell esperit de justicia y de veritat que deu acompanyar a tota acció moralisadora y sols queda el gran desitj de guanyar sia de la manera que sia; deixant de banda aquells punts del programa que puguin restar electors, disfressant convenientment aquells altres y empleant al arribar el moment oportú, tots els recursos de que 's disposi pera donar la balansa cap al camp propi.

Fixantse bé en això, es compendrà la conciencia que devian tenir tots els que anessim a donar el vot a la candidatura catalanista de lo que significa el Catalanisme, de lo que es aquest desitj de fer resorgir l' esperit de nostra terra lliure de tota taca, de la transformació que deuria operar-se en nostra manera de ser actual ó pera que conservantse la tradició catalana que li dongués sa característica, pogués Catalunya figurar entre els pobles mes adelantats y més lliures, de la necessitat absoluta de que tots els actes individuals s' ajustin a un criteri de moralitat, devers que no permet el tira y afliux de las conveniencias de moment, del doble problema que integra el Catalanisme, de reivindicació dels drets de nostra Patria y de educació nacional en tots els ordres de la vida per ferne el bon ús que pertoca. Sols quant la massa catalana tingues aquestes ideas ben claras, podria estarse en condicions de resistir l' atmosfera malsana d' unas eleccions tal com se practican aquí a Espanya, sens que s' infiltrés el virus de la política espanyola, ab això ja 's compendrà la preparació que necessitaria el poble català, avans de emprendre aquets camins de llyta. Quant s' hagués conseguit aquell estat d' anim, alavors, seria del cas discutir si 'l guanyar las eleccions podria fer adelantar gayre la causa de Catalunya, y si altes medis mes expeditis podrian fentse la guanyar.

J. SANS Y OLIVERAS

Una rutina anti-patriòtica



No sé si aventurarme avuy a parlar de llatinistes. Estém en un temps en que molta gent indocta y sectaria, no més al sentir dir una paraula que acabí en *-um* ja exclama ab to d' enfutismat y mirantvos de regull: «clerical, jesuïta, reaccionari!». Que 'ls hi voleu fer si hi ha aquesta mania? Pero en fi, surti 'l que surti, provemho, confiant en la cultura dels habituals lectors de LA DEVANtera. Y si per cas llegeix aquest article algun d' aquells savis impetuosos que sense conèixer l' idioma del Laci 'l motegen de llatí sols perque es prop de 'les sagristies, li demano per endevant que no s' esveri, perqué aquí no aném a dir res clerical ni anti-clerical, sino que 's tracta solament d' un assumptó filològich, que 's presenta en aquestes planes perque toca en lo més íntim la dignitat de Catalunya, puig tant catalans son la gent d' iglesia d' aquesta terra com els catedràtics, advocats y demés persones erudites, que en alguna ocasió han de llegir o pronunciar públicament frases en llenguatge llatí.

Y aném al cas. Quan el capellà y l' escolà diuen la missa, quan el predicador, pujat a la trona, retreu en mitj del sermó textos de la Bíblia, quan un juriscòult fent un discurs acadèmic o forense pronuncia frases tretes del *Digest* o del *Corpus juris civilis* o *canònic*, quan un catedràtic d' humanitats ensenya de traduir els clàssics llatins y 'ls alumnes els llegeixen en veu alta; s' observa un fet ridículíssim en extrem, de gust detestable, que sols s' explica per la rutina cega y per una tradició de vergonyes y humiliacions. El fet es que tenint el llatí una pronunciació propia per cada país, de tal manera que 'ls francesos lo pronuncien ab la fonètica francesa, 'ls italians ab l' italiana etc., els llatinistes

catalans, menyspreant la Patria, lo pronuncien EN CASTELLÀ. Hi haurà necessitat de fer comentaris? Cadascú que se 'ls faci. Sols farem una mica de disquisició pera provar que 'l llatí deu ésser pronunciat a Catalunya ab la fonètica catalana y no ab accent foraster.

Hi ha algun filòlech que sapiga de cert la verdadera pronunciació ab que parlaven els habitants del Laci y de la primitiva ciutat de Roma? Ningú; sols se n' han induhit tesis mes o menys probables, pero de seguretat no se 'n té cap absolutament.

El llatí s' extengué per molts diversos països, adoptantse arreu com a llengua oficial. El poble seguia usant les respectives llengües indígenes, pero com que en tota mena d' escriptures y en tots los actes solemnes y oficials no s' usava altra llengua que la llatina, aquesta predominà per tot, y sobreposantse al llenguatge primitiu, lo deixà oïegat donant lloch a les llengües modernes, constituïdes per arrels llatines pero conservant certs elements primitius que per ésser diferents en cada nació determinaren la diferencia mes que dialectals que s' hi observa. Al arribar el segle VIII, el poble ja no hi parlava en llatí, perque 's comensaven a formar les llengües noves, pero no s' escribiren en idioma vulgar, sino en l' oficial, que perdent llavors la fiesomia clàssica degenerà en lo que se 'n diu *baixa llatinitat*. Mes endevant ja s' escrigueren llibres en parla vulgar, pero totes les escriptures y la major part dels documents continuaven fentse en llatí.

Ab lo dit se pot comprendre que 'l poble havia d' entendre 'l llenguatge oficial y saberlo com a cosa propia, particularment totes les persones que posseïen regular instrucció, y que no essent per cap d' aquells pobles una llengua estrangera sino propia per sa universalitat, havia de pronunciar-se de la manera natural de cada país, que es la manera com encara 's practica, seguint la tradició, a tot arreu exceptat a Catalunya. Parlant en llatí, a França pronuncien la *u*, no com nosaltres ni 'ls demes pobles, vehins, sino ab lo so característich de la *u* francesa, les síl·labes *ce, ci, ge, gi* tenen allà 'l so que hi donaríem en català, pero 'ls italians diuen *taxe, taxi, dje, dji*, y 'ls espanyols ho fan respectivament ab *zezeo* y ab lo so gutural que emeten en *ginele, genido*, etc. Per xo sentirem un dia referir el cas extraordinari d' un ofici de Setmana Santa celebrat en cert temple de Catalunya, en que hi prenia part un capellà vingut d' Italia, y quan se verificava la cerimonia de que un sacerdot llegeix un versícul del Evangeli y l' altre contesta ab lo següent, al sentir nostre compatriota que l' italià cantava ab una pronunciació estranya que ell no havia sentit may, en mitj d' aquella cerimonia imponent per sa serietat se li escapà 'l riure, promovent un desordre que va dar molt que parlar.

Si s' conegués la pronunciació primitiva de l' antiga Roma, hi hauria rahó, en certa manera, de pronunciar lo llatí ab fonètica única, pero no essent aixis, totes les nacions de l' Edat Mitja l' adoptaren per oficial tenent dret a la fonètica respectiva. Y si Fransa, Italia, Portugal, Provensa y Castella tenen aquest dret, per qué no l' ha de tenir Catalunya? Y si Catalunya s' havia servit sempre d' aquest dret en l' antigor per que l' hem de renunciar avuy d' una manera tant rastrera, tant indigna? A mes d' això, no deixa d' ésser ridícul lo que hem presenciat alguna vegada, un juriscòult fent un discurs català de molta erudició, y per cert en un acte catalanista, y que al retreure textos dignes llatins ab accent andalús sense gracia, i la rutina! y que es tonta la rutina!

Y pensar que la practica rahonable apenas la segueix ningú! Mes hem de fer una excepció molt honrosa. L' *Orfeo Català*, que tant alt manté 'l nom de la Patria, se revoltà desseguida contra tant vergonyosa rutina, y aixis sentireu en els concerts que dona, que quan canta música sacra en llatí fa la *c* y la *g* ab accent català clar y net y no ab lo *ceceo* y la gutural de la fonètica castellana.

Aixis ho hauria d' imitar tothom. Si, als homes ja fets els es difícil desvesarse d' un hàbit practicat durant tota sa vida, queda l' esperança dels joves. Als seminaristes y als estudiants es a qui toca realisar aquest perfeccionament patriòtic. Que tinguin present que per aquest sol motiu ni 'l bisbe pot excomunicar a cap eclesiàstich, ni cap catedràtic es capàs de sospendre un alumne aplicat, pel sol acte de respectar una tradició catalana que cap lley ha prohibit. Es tracta de la dignitat de Catalunya, y els joves han d' ésser els mes decidits y coratjosos per defensarla.

BONAVENTURA RIERA

ENGRUNAS

La podridura moral que invadeix percomplert a l'Estat espanyol se manifesta a cada moment i en totes ocasions, arribant al punt d'estar corcats tots aquells organismes i persones que per las funcions que desempenyan o per els càrrecs que ocupen haurien d'esser els primers en donar exemples de honradesa i bones costums.

Se tracta de una cosa moltas vegadas vista pero que no deixa de sorprendre, produint a la vegada una impressió tan aclaparadora que bé pot dirse amb rahó que no hi ha salvació possible pera certs pobles ni manera de regenerarse mentres estigan governats en aquesta forma.

Llegeixin del mateix diari que 'ns hu explica el xerxonyós fet d'un catedràtic. Diu aixís el periódich Espana:

«Era este profesor de Psicología, Lógica y Ética en un Instituto, y se dedicaba al lucrativo comercio de los libros de texto. Cada año señalaba uno distinto, nunca suyo, y organizaba el mismo la venta marcando al libro precio muy superior al que tuviera. Varios padres de familia, escandalizados por aquella explotación, presentaron denuncia contra el catedrático, y se formó el consuetudinario expediente.

Con decir que la protesta de los padres de familia que dió base al expediente se presentó en 15 de octubre de 1902 y que el expediente no ha sido despachado por el Consejo de Instrucción pública hasta el 3 de febrero corriente, está dicho cuánto habrá luchado el espíritu de clase por resguardar de una severidad justiciera al catedrático perseguido. En el Instituto primero, en la Universidad después, en el Negociado luego y, finalmente, en el Consejo de Instrucción pública, el expediente ha ido arrastrándose penosamente, mientras el catedrático daba su curso de 1902 a 1903, y el de 1903 a 1904, y premeditaba el de 1904 a 1905...

El profesor era reincidente, y se le acusaba por otras cosas además de la ya dicha. El Consejo universitario, sin embargo, creyó que bastaba condenarlo a traslado forzoso. El Negociado del Ministerio señaló el Instituto al que se le debía trasladar, y propuso que se le impusiese alguna otra pena, como apercibimiento, pérdida de una mensualidad, etc. El Consejo de Instrucción pública opinó que bastaba el traslado forzoso, a un Instituto local de preferencia, y la pérdida de dos mensualidades.

El cas no es nou. Un catedràtic que comercia de la manera mes escandalosa, venent veraders saldos de llibres inútils, vilorantlos a doble preu; que obliga als estudiants, molts d'ells amb pocs medis pecuniaris, a fer gastos inútils; que enmatina las inteligencias; que priva pera fer ell son negoci, d'una instrucció que massa falta fa a n'aquet poble; es un cas corrent i que esta a l'ordre del dia. Emperó lo mes lamentable de tot, lo que mes indica la perversió moral, lo que subleva al mes pacífich es l'acort del Concill d'Instrucció pública.

El fet de passar dos anys y mitj pera resoldre un expedient d'aquesta naturalesa es prova clara de que l'esperit de classe se resista a aplicar el castichs pensant potser, en que demà, els que avuy son jutjes, poden esser acusats: es tant corrent a Espanya un fet d'aquest calibre. Y no n'tingueren prou amb fer arrastrar penosamente l'expedient si no que al resoldrel condemnan al catedràtic, que tan poca conciencia demostra tenir, a un traslado forsós, de manera que no fan altre cosa si no que portar l'immoralitat d'un centre docent a un altre.

No 'ls sembla que aixó fa Espanya? Y tot va per aquet mateix tenor.

Al visitar l'altre dia a Vilanova ens va cridar la atenció l'aspecte inusitat de la seva platja ahon totes las embarcacions enarbolavan grans banderas espanyolas.

Com s'ensopégava esser lo diumenje de Carnestoltes varem pensar de primer moment que 's tractes d'una humorada. Mes al preguntar a un mariner pel significat de tanta llustrina, ens contestà: «Ca, no es mes qu'un capritxo del senyor comandant de marina. Tots los diumenjes veuran lo mateix, dons els que l'arribar el dia de festa 's descuadian de posar bandera a la barca, els hi plantaba una multa de deu pessetas; y si algun tossut s'ha resistit a pagarlas el comandant l, hi ha recullit el vol privantlo d'enbarcarse.»

Lo que 's els vilanovins poden alabarse de tenir

un comandant de marina d'aquells que no'n corren gayres.

Aquest bon senyor, que per mes senyas es fill de la mateixa població y te com un honor que 'ls seus subordinats l'hi diguin el *mato*, es un del héroes del *Colón* en lo *combat* de Santiago de Cuba; de resultas de l'emoció rebuda aquell dia va perdre el catalá y d'allavors ensá que gasta a tot drap, inclús per parlar ab als seus antichs companys y ab los mariners, un andalus del Clot, que deixu anar.

Home, home. Moderi els seus ímpetus hispanofíls y deixi en pau als pobles mariners que prouts feinas tenen a guanyarse la vida per entretenirse ab els seus romansos. ¿Que no ho veu que aixó a mes de constituir una arbitrariedad l'acaba de posar en ridicol?

Sempre 'ns pensarem que 'ls russos tenen molts punts de contacte amb els espanyols. L'actual guerra que sostenen amb els japonesos ha posat de manifest una serie de desorganisations que demostren un estat d'enderrement sols comparable al d'Espanya.

Y pera que la comparació resulti mes exacte llegeixin el següent, telegrama que 'ls enterará de com está la marina de guerra rusa:

«París, 11, 10'37 matí.
Telegrafian do Duban que un vapor carboner de l'esquadra del Báltich ha arribat a Nossibe y que 'l seu capitá ha dit que 'ls barcos de guerra russos tenen tots els fondos incrustats de musclos, fins a tal punt, que sembla impossible que puguin seguir navegant.»

Ja veuen que no hem exagerat gens. Aquet telegrama ens dona una explicació d'una colla de fets; fets que per molta gent constituan un enigma.

Las derrotas sufridas por los rusos en l'Extrem d'Orient no son degudas mes que a l'ineptitud dels qui, sens altres meritis que'l favoritisme imperialista, pretenen gobernarlos.

De lo de aquí a lo de allá no hi ha gaire diferencia, l'única diferencia es que 'ls de Russia hu tenen tot mes a l'engrós que Espanya.

Els generals d'allá son molt per l'istol dels generals de aquí, sino que per cada Weyler que tenen els espanyols, els rusos ne tenen una dotzena.

Els fondos dels barcos incrustats de musclos—ens diu el telegrama—sembla impossible que 'ls deixin navegar; y en cambi no 'ns parla dels musclos incrustats y arrapats com llagastas a cuberta, aquells que nuclan uns sous de ministre pera no fer res en tot l'any y que quan arriba un cas de guerra no fan mes qu'espalliar tot lo que tocan.

Musclos al fons y musclos a cuberta tenen els barcos d'allá tal com tenen tambe 'ls barcos d'aquí. Uns y altres son un obstacle pera que puguin navegar, si no que 'ls de coberta ens costan a pes d'or y s'arrapen de tal modo que no fugen ni amb fums de sabotots.

Els qui fins avuy creyan amb la forsa y el poder de Russia s'haurán ben pogut convenser que es sols un fantasma lo que semblava un gegant. La derrota d'aquet conglomerat de pobles hauria de servir de gran experiencia pera demostrar l'inutilitat y els inconvenients dels grans Estats.

Si a n'el endarreriment moral que aquestas despóticas centralisacions representan hi afegim l'impotencia material que han demostrat tenir, podrem fernos càrrech y dir ben alt que semblants organisations sols serveixen pera embrutir al home sens cap classe de profit.

Fins are, els que defensavan aquestas unitats ridicolas fetas a costa de sacrificar molts pobles, deyan que 'l conjunt artificial que 'n sortia era mes fort y mes potent, pero l'exemple que 'ns dona Russia diu massa clar que ni aquesta ventatja produex l'aniquilament de las personalitats étnicas. Els grans Estats tant sols serveixen pera gastar molt en cosas que porten l'embrutiment dels pobles.

AGARAR l'arrancada un barco de guerra espanyol y comensar a fer destrossa es tot hù.

«Málaga.—Con rumbo á Algeciras ha partido el cañonero Martin Pinzón, que al salir efectuó una falsa maniobra, yéndose sobre un buque de la Tabacalera, al que causó algunos desperfectos»

Se ignoran las averías que tenga el barco de guerra por que continuó su marcha.»

Semblan bous, perque sempre pegan cops de cap per tot arreu.

Jo ja hu veig, m'els tenen tot l'any embotellats dintre dels ports, y es cosa molt natural, fan com las criaturas quan surten d'estudi, s'encabritan que no hi ha qui els aguantí.

Y continjá la debia dur forta l'arrencada que ni s'en va adonar de la topada. Gom si tal cosa continuá cap a Algeciras.

Fins a un altre. Are que vé el bon temps y s'arriacan a fer alguna sortideta fins a la casa del vehi, ja 'n sentirem a contar de desgracias.

Sembla extrany que per deixar entretenir a quatre inútils fassin pagar cada any una millonada.

Preguntas y respuestas

Es publica a Madrid un setmanari, *El Nuevo Mundo* que 's pot dir que está consagrat al Rey. No hi ha número que no hi surtin dos ó tres retratos de D. Alfonso; el Rey sentat; el Rey de peu dret, el Rey en automóvil, el Rey de todas las maneras posibles; sols hi hem trobat a faltar las fotografías del Rey estudiand que serian en veritat molt curiosas.

Are que tant se parla del casament del Monarca, els del *Nuevo Mundo* varen tenir una pensada per l'istol dels de *Juventut* i imitant a n'aquells àlbums de las senyoretas espirituales d'uns cuants anys enrrera en que á las conceixensas de la casa els hi feyan escriuir las respuestas a preguntas per l'istol d'aquestas: ¿Cuál es la flor que V. prefiere? ¿De que manera le gustan mas los macarrones? demañaren a uns cuants dels politichs y gent de llustre Madrid que 'ls hi diguessin el seu parer respecte als tres punts que copiem:

PRIMERO.—«Entre las diferentes princesas casaderas de que se viene hablando como posibles consortes de D. Alfonso XIII, ¿cual es la que usted preferiria para futura Reina de España?»

SEGUNDO.—«Si S. M. el Rey se sintiera inclinado á emparejar con la casa real de Inglaterra, y si la princesa en quien fijara sus ojos no profesara la religión católica ¿cree usted indispensable la conversión de su futura Consorte al catolicismo para que el enlace se pudiera verificar, ó opina usted que podría prescindirse de este requisito; como se ha hecho en diferentes casos de matrimonios de principes católicos con princesas de diferente religión, registrados por la historia y que son de dominio público?»

TERCERO.—«Si S. M. el Rey de España no se casa con una princesa inglesa, y se unen en cambio las casas de Braganza y de Coburgo por el matrimonio, según se asegura, del Príncipe heredero de Portugal con la Princesa Margarita de Connaught, ¿cree usted que este último hecho puede sernos indiferente por completo en el orden político é internacional y que en nada nos ha de afectar en un porvenir más ó menos próximo en las complicaciones que por desgracia todo el mundo espera de una conflagración europea más ó menos extensa, y en la cual, cierta y seguramente, han de jugar muy saliente papel Inglaterra y Portugal?»

Las respuestas que obtinueren foren molt mes pocas de las que esperavan y en aixó sabem el bon gust de la gent consultada, que ens ha extranyat un xich perqué no sol ser la discreció la característica de la gent de per allí dalt que es deixa interviueir ab molta satisfacció per cualsevol redactor que li passi pel cap preguntarli ja cosas de las mes íntimas y delicadas com de las mes triviales y ben poca sustancia.

Nou contestacions porta el setmanari que he citat y com no podia menos que succehir totas procurayan disffressar de la millor manera possible la vulgaritat del concepte que emeten.

Alguns aprofiten la ocasió pera donarse la gran importancia: El Duc de Tamames ens fa designar que 's tracta ab una de las candidatas a reina, cosa que no pot dir cualsevol infelís mortal.

«Fluctuaría mi deseo entre una Princesa alemana ó inglesa. Tal vez por conocerla personalmente y sabedor de las dotes que la adornan, inclinaria mi preferencia á la princesa Victoria Patria de Connaught.»

El Marqués de Villavieja de Asturias dona com una rahó de las sevas preferencias per Inglaterra el que 'ls inglesos sont molt fins y estigueren molt amables ab ell, quant guanyá la Gran Copa internacional a Londres; com no 'ns dediquem gayre als sports no sabem per quins motius la degué guanyar aquesta copa pero suposém, quant ell á propósito de cañonazos ens ho fa sapiguer, que deu ser una distinció molt grossa.

Sinó que no sabem quins escullir perque tots s'ho

mereixen per un igual ja 'ns aniríem copiant trossos d'aquestes contestacions pera que 's vejés els punts que calsen els seus autors, tots aristocrats menos els dos darrers que son un senyor *Gomez Baquero* y el senyor *Rivas Mateos* aquell catedràtic de farmacia que era regidor barceloní y que a las sessions municipals sempre tenia la mania dels microbis. Els lectors potser es preguntaran que hi representa el parer d'aquest home que fa de republicà en una qüestió sobre el matrimoni del Rey perquè em sembla que la única resposta que tendria d'acordar-s'hi es la de que no volguent rey, ni casat ni solter, tant se li endonava del seu matrimoni com de lo que hagués trobat avuy y per tant que no hi havia perquè escriure la carta. Donchs no senyors, vingia agafar la ploma y a escriure una de ben llarga que fins a *El Nuevo Mundo* s'han vist obligats a extractarla y vingia a donarnos un curs de geografia parlantnos de la extensió de les costes d'Espanya y de la frontera de Portugal y vingia a parlar de la guerra Europea en la que Espanya deuria ferhi el seu paper tirant cap al imperialisme vergonyant y d'estar per casa dels nostres republicans centralistas y vingia a fer frases ben boniques com aquest dilema: «Espanya será martima ó no será...»

Que 'ls en hi sembla? Jo n'he recordat dugues de frases que han estat molt de moda, aquella de l'Hamlet: *ser ó no ser aquest es el problema* y he trobat a n' Rivas Mateos un Hamlet molt degenerat y després per la forma aquella altre de *El rey que robó: El perro está rabioso ó no lo está*.

NOVAS

Lo dia 28 del prop-passat Febrer, morí a Manacor a la avançada edad de vuitanta quatre anys, l'amo Antoni Alcover y Galmés pare del distingit escriptor y eminent filòlech Mn. Antoni M. Alcover.

Acompanyem al amic y a la seva familia en lo just condol que la embarga y no duptem que l'anima gran del iniciador de l'*Obra del Diccionari de la Llengua Catalana* sabrà suportar amb resignació tant dolorosa perduda.

¡Pau als morts!

—**L'obra del Diccionari.** El dia de les eleccions, a l'hora mateixa del escrutini, l'Associació Popular Catalanista feu un acte de desagravi per les ofenses que aquell dia feyen els regionalistes a la Patria Catalana. Allà's reuniren bon nombre de col·laboradors del Diccionari pertanyents a l'Associació, y després d'adherir-se al projectat Congrés de la Llengua Catalana, y donarse compte mutuament de la feyna que tenen enllestida per l'obra magna, determinaren seguir ab mes coratge que may tant patriòtica tasca.

—**Agrupació Escolar Catalanista "Ramon Llull".** Lo dia 3 dels corrents tingé lloch en lo local d'aquesta Agrupació y devant de selecta concurrència una bonica sessió íntima-literaria que deixá bons recorts en tots cuants tingueren la sort d'assistirhi. S'hi llegiren treballs ben remarcables tant en vers com en prosa dels joves de la mateixa Srs. Laureá Dalmau, Salvador Bavi, Albert Gili y Francesch Cortada, que foren fortament aplaudits.

—**Novas publicacions.** Durant la darrera quinzena han vist per primera vegada la llum pública dugues novas publicacions catalanes ben simpáticas. Es la primera un periodich que no diu pas d'ont surt, ni cada quant sortirà, s' intitula «*Progrés*» y diu sens mitjas tintas cap ahont vá. De son primer article «Qui som» ne retallém els següents fragments: «Tenim el mot a flor de llavis y no gosém a pronunciarlo. Uns ab mala fé y per lo compte que 'ls tenia ferhi odiós l'han prostituit llessantillo al mitj del fanch de las passions que agitan la societat. Altres ab notoria ignorancia han deixat que l'enlloressin, creguts que al ser a terra era fàcil d'aconseguir al ma.

Empré aixis y tot nosaltres, no duptarem gens en recullir-lo baldement nos costi l'embrutarlos la punta dels dits. El mot es sencill. **SOM LIBERTARIS.**

No estém corcats. Tenim los entusiasmes dels homes que no arriban a la tercera desena d' anys de la seva vida. Portem en lo cor la fé cega en l'enderrocament futur, de tota ti-

rania y en nostre cap, l' il·lusió de veurer l' ideal realitat en breu.

Som orgullosos, perquè 'ns sentim flaver d' una generació que farà a trossos els motllos vells y aixecará sobre de sas runas lo gegantí palau del dret de tots ahont no s' hi reconeixen altres sobirans que la tolerancia y la social educació.

No 'ns poden seduir las llamantas vestimentas del moviment polítich dels pobles, perquè creyém que de la política de tots els neix lo mal general. No 'ns trobaran donchs may al seu costat los qui parlan de aixecar idols; en cambi formarem sempre en els rengles dels que sols propaguin idees.

Y finalment, convensuts de que cadascu deu comensar llur feyna en lo lloch ahont més d' aprop li deixin sentir la fredor de falta de llibertat, y deixant de banda als qui vulguin titllarnos d' exclusivistas ó tocats d' egoisme, comensem nostre tasca per Catalunya. Y som nacionalistas. Volém llibertat p' els pobles, que el poble lliure es la única garantia dels homes lliures, que la llibertat per arribar al individu ha de comensar per l' Estat. Som — tot just al comensament — Treballarem donchs per la llibertat de Catalunya.

L' altre 's titula «*Avenir*» y surt els dissipates, venint a representar també un ideal avenist dins de Catalunya. Surt de la Agrupació «*Avenir*» de sobras coneguda per tots los qui 's preocupan del desvetllament intel·lectual de nostra patria.

A actuals publicacions els hi desitjem molts anys de vida y que no defalleixin en la via empresa. Establím gustosos lo cambi.

—**Nova indústria catalana.** En la confluència que forman els carrers de Roselló, Igualtat, Córrega y Dos de Maig y prop del barri den Guimardó hi ha instalada una important fabrica de cervesa a la altura de las mellors d' Alemanya y que ve a omplir un buit que de fa molt temps se sentia en nostra ciutat. Aquesta porta per títol «*La Bohemia*» y que, gira amb lo nom social de Joan Musolas S. en C. el qui, no reparant en gastos y despendent del mal entés egoisme dels catalans, feu un va y tot lo dia del dijous gras en que se inaugura convidant a tota la premsa y moltes personalitats a probar los productes de sa fabricació.

Son aquestas las dugues clases corrents: de clara (Pilsen), y negra (Munich) ab duas ben recomanables y que no solts competeixen ventajosamente amb las altras marcas de fabricació catalana, sino que poden posarse al costat de las mellors extrangeras que a n' aquí 'ns resultan tan carass.

Al regrejar al Sr. Musolas la gala invitació que 'ns va trasmetre li desitjem molta sort y bons profits.

—**Centre Catalá Autonomista de St. Ger-vasi.** Lo diumenge dia 26 del passat celebrá aquesta nova entitat la seva inaugural amb un mitin que 's veigé forsa concorregut; hi prengueren part el Srs. Mayol, secretari del Centre, Cortada, Vicens de Moragas, Bertran y Musitu de la Lliga Regionalista, Roig y Pruna, Massager y Joseph Creus que presidia l' acte com a president del dit Centre. Tots foren aplaudits, estiguérent representadas bon nombre d' entitats catalanistas.

—**Progrés Autonomista.** La sessió literaria musical que celebrá aquesta entitat lo dia 26 de Febrer amb lo concurs de la «*Associació de Lectura Catalana*» es veigé en extrem concorreguda, llegintshi nombrosos treballs que foren fortament aplaudits. Fora de programa el Sr. Arniches del «*Progrés*» cantá una amorosa acompanyada al piano pel Mtre. Sr. Ricart que agradá moltíssim com aixis els treballs dels Srs. Alegret y Solé y Valls.

—**Centre Excursionista de Catalunya.** Aquesta entitat segueix amb la mateixa activitat de sempre la seva tasca patriòtica. A las llistons de Geologia, Historia de la Literatura Catalana y Geografia física hi ha que juntantshi aquesta quinzena la segona sessió que la secció de Folk-lore dedicá a la cansonística popular, corresponent aquesta a las cançons anomenadas «*cavallerescas*» y estant a carrech de Maria Vila de Masó, Mtre. Masó y Aureli Campmany als qui 'ls hi valgué bon nombre de felicitacions y aplaudiments; y una conferencia per en Claudi Martínez y Marqués ressenyant una excursió al pic d' Aneto, Montanyes maledidas, projectantshi bon aplech de vistas fotogràfics.

—**Palafugell.** Lo Centre Catalá de Palafrugell crida a un concurs literari musical pel 22 de Juliol d' enguany pel qui ofereix fins a dugues mil pesetas en quatre premis y els accessits que sigan convenientes, están distribuïdas en la següent forma: 500 pesetas a una composició en vers; 500 a un treball en prosa; 400 a una sardana llarga per cobla; 400 a un aplech de cançons populars originals per una veu sola amb acompanyament de piano y 200 pesetas per un accessit a cada un d' aquestos dos darrers premis.

Forman lo Jurat; per las composicions literarias en Joan Maragall, en Jaime Massó y Torrents y en Joan Vergés Pares y per las musicals en Felip Pedrell, en Lluís Millet y en Marian Vinyals. Las composicions deuen esser enviadas a la secretaria de la Secció de Bellas Arts del Centre Catalá de Palafrugell avans del dia 15 del prop vinent Juny.

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

OBRES de VENDA a n' AQUESTA ADMINISTRACIÓ

- Compendi de Doctrina Catalanista* 0'15
Bases de Manresa 0'10
Crítica de Procediments (Conferencia per Joseph Mallofré) 0'25
Lo Catalá ¿es idioma ó dialecte? (per Joseph Aladern) 1
Nos ab nos (Articles d' are per Pere Aldavert) 3
Poesias (per Angel Guimerá) (segona edició) 4
Quant ens despertarem d' entre 'ls morts (Drama d' Enrich Ibsen). Publicació «Joventut» 2
Marinas y Boscatjes (per J. Ruyra) Publicació «Joventut» 3
Les Disperses, (per Joan Maragall), Publicació «Joventut» 2
Més enllá de las forsas, (Drama de Björnsterne Björnson) Publicació «Joventut» 3
Fets de la Marina de Guerra Catalana (per F. Rodón y Oller) 0'50
Cançoner Popular, fullas amb cançons catalanas, la tonada, tota la lletra y notas fol·loriques. Ha sortit la fulla XL «*Lo Pardat*» cada fulla 0'10
 Un tomo encuadernat amb 33 cançons y un prólech 4
Lliçons familiars de Gramática Catalana (per Antoni Tallander) 2
Resúm de Gramática Catalana (pel prof. Emili Valles i Vidal) 1'50
Boira y Sol (Idili poemàtic per A. Bori y Fontestà) 1
Biblioteca Popular de l' Avenç Ha sortit el volum 35 «*Espèctres*» drama d' Enrich Ibsen, traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó, cada volum 0'50
Articulos de Joan Maragall 6

Paper tallat aposta per fer cédules del

Diccionari de la Llengua Catalana

500 fulls 30 cèntims—1000 fulls 50 cèntims

LA DEVANtera circula, igual que anteriorment *La Nació Catalana*, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d' exemplars, pagantlos als següents preus:

Una acció de 100 exemplars, Ptas. 3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció de 50 » » 1'80	
Un quart d' acció de 25 » » 0'90	
Un vuytè d' acció de 12 » » 0'50	
Un dotzau d' acció de 8 » » 0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse a domicili.—Aforas de Barcelona, 5 cèntims de més per cada envió d' un ó més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S' envia un sol exemplar al qui fassi un donatíu anyal de qualsevol import.—Pagaments a la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fàcil cobransa.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No s' tornan els originals.